

DET INTERNATIONALE SEKRETARIAT

UDENRIGSNOTE

TIL ORIENTERING AF
DET UDENRIGSPOLITISKE NÆVN
UDENRIGSUDVALGET
DELEGATIONEN TIL OSCE'S PARLAMENTARISKE FORSAMLING
DELEGATIONEN TIL EUROPARÅDETS PARLAMENTARISKE FORSAMLING

ICG: Problematisk udvikling på det vestlige Balkan

Landenes politiske og økonomiske udvikling på det vestlige Balkan går i en negativ retning, hvilket udfordrer både EU og NATO, vurderer tænketanken International Crisis Group.

Balkan har længe været plaget af etniske spændinger, dysfunktionelle regeringer og korruption. Den nye trussel er, at et stigende antal politiske partier er i stand til at appellere til de forskellige landes etniske majoriteter og dermed samtidig undertrykker de forskellige minoriteter. Trods forskellen på de forskellige lande, så er det gennemgående træk, at landenes regeringer bliver mere autoritære, EU står i stigende grad over for de samme problemer blandt EU-medlemslandene og Rusland får større indflydelse i regionen, skriver tænketanken.

5. maj 2017

Ref.: 16-000812-11

Kontaktperson

Flemming Kordt Hansen

Partier puster til de etniske spændinger

Landene på det vestlige Balkan (Albanien, Bosnien-Hercegovina, Kosovo, Makedonien¹, Montenegro og Serbien) udvikler sig i en negativ politisk og økonomisk retning, vurderer tænketanken International Crisis Group (ICG). Typisk har Balkan været plaget af mindre grupperinger, der har gjort oprør mod den gældende orden. I dag er det største problem, ifølge ICG, at flere og flere politiske partier på Balkan appellerer til de etniske majoriteter i de forskellige lande, hvilket i stigende grad fører til undertrykkelse af minoriteterne og øger spændingerne både internt og mellem landene.

Særligt tre områder på Balkan ønsker en form for løsrivelse: Bosnien-Hercegovinas Republika Srpska, Kosovos nordlige del og Makedoniens nordvestlige del. De to førstnævnte områder er primært befolkede af serbere mens sidstnævnte er albansk-orienteret. ICG vurderer, at der på nuværende

¹ Makedonien er ifølge en midlertidig aftale optaget i FN under betegnelsen "Den tidligere jugoslaviske republik Makedonien" (The former Yugoslav Republic of Macedonia - FYROM), medens landets forfatningsmæssige navn er "Republikken Makedonien" (Republic of Macedonia). Betegnelsen "Makedonien" er her anvendt som en neutral betegnelse i afventen af resultatet af den igangværende forhandlingsproces om landets navn. (www.um.dk)

tidspunkt ingen sandsynlighed er for, at en løsrivelse vil finde sted, da ingen indflydelsesrige lande for alvor vil støtte en løsrivelse. Det vestlige Balkan er en sikkerhedsmæssig udfordring for EU, men regionen er ikke en økonomisk magtfaktor, fastslår ICG. Der bor omtrent 18 mio. mennesker på det vestlige Balkan og samlet har landene et BNP, der svarer til 0,5 pct. af EU's samlede BNP.

Rusland er mere opportunistisk end strategisk

Den russiske interesse i Balkan er meget enkel: forebygge eller forsinke NATOs udvidelse i regionen og reducere EU's indflydelse, skriver ICG. Rusland nærer ikke mange illusioner om et slavisk broderskab, hvilket illustreres af, at regeringerne på Balkan ofte spiller EU og Rusland ud mod hinanden for at mindske presset for reformer fra EU's side. Rusland er i stand til skabe splittelse og forsinke reformer i de forskellige lande på det vestlige Balkan, men EU har så stor økonomisk indflydelse på regionen, at Rusland ikke reelt kan påvirke meget på den lange bane, fremhæver ICG.

Politisk krise i Makedonien

Siden 2005 har Makedonien haft kandidatstatus i forhold til medlemskab af EU og var længe det land på det vestlige Balkan, der var længst fremme med politiske og økonomiske reformer. Senest er udviklingen dog gået den stik modsatte retning og ICG vurderer, at landet er på randen af sammenbrud. Senest stormede omtrent 200 demonstranter parlamentet den 27. april 2017 efter en makedonsk albaner var blevet valgt til posten som parlamentsformand. I modsætning til andre lande på Balkan skyldes urolighederne ikke primært etniske spændinger men først og fremmest magtkampe mellem landets to store partier, skriver ICG.

Kosovo kopierer krisen i Makedonien

ICG vurderer, at Kosovo på en række områder står over for de samme udfordringer som Makedonien. Igen er der tale om en magtkamp mellem partier, der puster til den etniske ild. Magtkampen brød for alvor ud efter parlamentsvalget i 2014. Der er både tale om en kamp mellem de albansk-orienterede partier samt med den serbisk-orienterede opposition. Udover stigende etniske spændinger så er befolkningens generelle tiltro til det politiske system faldet kraftigt. Eksempelvis var befolkningens tiltro til premierministeren før valget i 2014 på 48,5 pct. og er nu 19,7 pct.

Bosnien-Hercegovinas stigende splittelse

Tidligere var de politiske ledere i Bosnien-Hercegovina i stand til trods splittelse mellem befolkningsgrupperne og en dysfunktionel forfatning at føre landet fremad. Sådan er det ikke længere, understreger ICG. Selv mindre politiske og økonomiske udfordringer bliver ikke løst pga. uenigheder mellem de forskellige ledere og befolkningsgrupper og landet er i en negativ selvforstærkende proces, hvor problemerne bliver større og større. Selvom det er meget

vanskeligt, så er den eneste reelle løsning på Bosnien-Hercegovinas stigende splittelse, at de politiske ledere går i gang med at reformere forfatningen med det formål at gøre det politiske system mere beslutningsdygtigt, fremhæver ICG.

Autoritær udvikling i Serbien

Siden Aleksandar Vucic kom til magten i Serbien i 2012 er landet gået i en mere autoritær retning, vurderer ICG. Selvom Vucic blev valgt på at styrke Serbiens relationer til EU og opblødning af forholdet mellem Serbien og Kosovo, så er kendsgerningen ifølge ICG, at Vucic i bekymrende grad fører landet i en autoritær retning. Dette er gældende i forhold til stort set alle dele af det serbiske samfund, herunder i forhold til pressefrihed og civilsamfundets rettigheder. Så længe Vesten fortsat støtter Vucics politik vil den autoritære udvikling fortsætte, vurderer ICG. Vucic blev i øvrigt valgt til præsident den 2. april 2017, hvilket har ført til omfattende protester i Beograd.

Kupforsøg i Montenegro?

Montenegro har længe været undtagelsen, der bekræftede reglen om en generel problematisk udvikling på det vestlige Balkan. Montenegro har over årene gennemført en lang række samfundsreformer i samarbejde med EU. På et særligt NATO-møde i Bruxelles den 25. maj 2017 vil Montenegro sandsynligvis blive optaget som medlem af NATO og er samtidig den mest sandsynlige kandidat på Balkan til EU-medlemskab. Den positive udvikling i Montenegro blev brat afbrudt ved parlamentsvalget den 16. oktober 2016, hvor et sandsynligt kupforsøg blev afværget. Ikke meget er bekræftet men den montenegrinske regering anklager den montenegrinske opposition og Rusland for i samarbejde at have orkestreret kupforsøget, skriver ICG.

Kilder

- International Crisis Group, New Balkan Turbulence Challenges Europe, 28. april 2017
<https://www.crisisgroup.org/europe-central-asia/balkans/macedonia/new-balkan-turbulence-challenges-europe>